

УДК 001.895:330.322

В.В. БУГАС

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ

Стаття присвячена значення інвестицій в інтелектуальний капітал в процесі модернізації економіки України та ролі вищої освіти як джерела підготовки інтелектуальних кадрів для всіх галузей народного господарства держави вирішення проблем підвищення ефективності народного господарства держави.

Ключові слова: інвестицій, модернізації економіки, підготовка інтелектуальних кадрів

В епоху глобалізації світової економіки переходу головних держав світу до постіндустріального суспільства перед Україною постало питання успішного поступу по шляху ринкової економіки залежить від впровадження інвестиційно-іноваційної моделі розвитку. Успішне використання цієї моделі значною мірою залежить від зростання інвестицій в інтелектуальний капітал. Вища школа України активно сприяє формуванню високо кваліфікованих кадрів, спеціалістів для всіх галузей економіки країни і подальша модернізація вищої освіти спиратиме економічному зростанню держави. Актуальність та важливість цих питань потребує дослідження.

Постановка завдання

Проблема нагромадження інтелектуального капіталу шляхом збільшення інвестиції в його розвиток активно досліджується як вітчизняними та зарубіжними вченими. Значний внесок в дослідження даної проблеми зробили П. Дракер, Л. Едвінсон, А. Тофлер, В.Г. Кремень, С.В. Захарін, В.А. Садовський, Л.І. Федулова, Н.А. Мамонтова, та інші.

Метою статті є дослідження процесу інвестицій в інтелектуальний капітал, визначення та уточнення поняття інвестиції в інтелектуальний капітал, систематизувати окремі позиції та точки зору науковців і дослідників, щодо збільшення інвестицій в інтелектуальний капітал України.

Результати та їх обговорення

Сучасна економічна теорія розглядає інвестиції в інтелектуальний капітал, як засіб з метою якого кваліфікації та здібності працівника, результатом якої буде зростання продуктивності праці робітників. Витрати, які сприяють підвищенню продуктивності працівника можна розглядати як інвестиції, що здійснюються з тим розрахунком, що ці витрати мультиплікують доходи в недалекому майбутньому [1].

У загальному розумінні інтелектуальні інвестиції – це вкладення у творчий потенціал суспільства, об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, патентного права, прова винаходу, права на промислові зразки і корисні моделі. Можна побудувати класифікацію інвестицій в інтелектуальний капітал фірми чи підприємства, таким чином:

Розглянемо коротко кожен з представлених напрямків інтелектуальних інвестицій на підприємстві. По-перше: Інвестиції в загальну та спеціальну освіту покращують якість, підвищують рівень і запас знань людини, тим самим збільшуючи обсяг та якість інтелектуального потенціалу людини. В цілому, інвестиції у вищу освіту сприяють формуванню кагорти висококваліфікованих фахівців, праця яких більш ефективно впливає на темпи економічного зростання.

Видатки на потреби освіти в Україні 2011 році склали 6% від ВВП проти відповідно 15% у США, 12% ФРН, 8,1% Ісландія, 7,7% Норвегія, 7,4 Швеція [2].

Бюджет на освіту 2012 році склав близько 100 млрд. грн. Рівень витрат на освіту на душу населення в Україні 278\$ США, що відповідає 46 місцю у загально світовому рейтингу [3].

Таким чином, видатки в Україні на освіту порівняно з розвинутими країнами світу не достатні, необхідно врахувати досвід цих країн в залученні до фінансування освіти правного капіталу.

В Україні організації та фірми витрачають в залежності від чисельності організації від 1,2 до 3,3% на навчання персоналу в структурі витрат на персонал. Тоді як в країнах Євросоюзу, з числом зайнятих більше 250 чоловік, витрачають на підготовку персоналу 4,6%, У Франції та Німеччині – 5,6%, в постсоціалістичних країнах Угорщини, Болгарії, Литві та Польщі ці витрати складають близько 1,5% [4].

Прибічники постіндустріальної теорії вважають за потрібне надавати пріоритет у розвитку інтелектуального потенціалу та примноженні інтелектуального капіталу безперервної освіти. Формування нового спеціального та економічного порядку, найчастіше іменується «постіндустріальним суспільством», пов'язане, на думку американського вченого Б. Тоффлера, з «knowledge-value revolution», революцією в ході якої знання постають основною цінністю суспільства. Освітні стандарти в найбільш розвинутих постіндустріальних країнах поступово трансформуються під впливом зміни у світі інформації: контактний, авторитарний тип навчання доповнюється дистанційним, інтерактивним, в основі якого інформаційні, комп'ютерні технології, в результаті яких формувалася і стала невід'ємною рисою сучасної освіти його безперервність, реалізована в моделі «освіта протягом усього життя» [5].

Безперервна професійна освіта являє собою навчання, спрямоване на вдосконалення знань, навичок, умінь людини з метою поліпшення та підвищення ефективності його професійної діяльності. Безперервна професійна освіта розвиває інтелектуальний потенціал зрілої людини-працівника, яка має життєвий досвід та багатий досвід роботи за спеціальністю чи фахом.

Безперервна професійна освіта має такі основні ознаки:

- дорослий учень-професіонал є добровільним суб'єктом навчання. Потреба в продовженні освіти стимулюється особистими та професійними потребами.
- передбачається актуальна активна роль того хто продовжує навчання в процесах планування характер побудови і методика освітньо професійних програм.
- у навчальному процесі має місце необхідність застосування як формальних, так і неформальних форм навчання, як то, лекцій-дискусій, лекцій-консультацій, семінарів в режимі «круглих столів», індивідуальних занять, співбесід тощо.
- важливість розробки та затвердження різних форм визнання і заохочення (наприклад, кумулятивна загальна оцінка складається в кінці семестру з результатів навчання в перебігу семестру і виконання різних видів самостійної роботи).

У той же час слід також зупинитися на питанні оцінки ефективності інвестицій в освіту. Відповідно до базових моделей теорії людського капіталу, інвестиції в освіту доцільні та ефективні надходження очікувані, якщо майбутні доходи будуть не менше сукупних витрат в освіту (або норма прибутковості інвестицій в освіту буде не нижча за ринкову ставку відсотку). В економічно розвинутих країнах існує тенденція до більш високої оплати праці більше освічених категорій працівників. Фахівці вищої кваліфікації – це досить коштовні фахівці, витрати на їх навчання перевищують витрати на навчання студентів, які готуються до практичної діяльності у сфері матеріального виробництва. Це

впливає з того що продуктивність праці високо освічених працівників вища за продуктивність праці менш освіченого персоналу.

За висновками американських та тайванських дослідників кожен рік навчання, або підвищення кваліфікації працівників приносить працівникові в розвинених країнах як мінімум 10% приросту річного доходу [6]. І така тенденція має місце в розвинутих країнах досить давно з 50-х років ХХ століття.

Більш того, освіченість працівників впливає не тільки на кількісні показники роботи, а й на морально-етичні якості працівників та їх ставлення до праці, і відповідно, на підвищення продуктивності праці.

Окремо потрібно зауважити на цінність та вигідність приватних інвестицій у вищу освіту, здійснювані фізичними особами. Ці інвестиції, як правило, повністю окупаються і приносять відчутні вигоди. Коефіцієнт окупності приватних вкладень в навчання (приватна норма віддачі освіти) для отримання ступеня бакалавра становить від 11,8 до 13,4%, для однорічного післядипломної рівня – 8%, для магістра – 7,2% і для доктора філософії – 6,6%.

Так, при конкурсі в один з найпрестижніших університетів світу, Масачусетський 120 чоловік на місце, вартість навчання там становить 45 000 \$ на рік, що зумовлює високі заробітки випускників цього вузу, завдяки яким окупається вартість навчання [7].

Таким чином, інвестиції в інтелектуальний капітал є найважливішим елементом сталого розвитку будь якого сучасного підприємства промислової організації. В нашому розумінні інтелектуальні інвестиції - це вкладення у творчий потенціал суспільства, об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, винахідницького і патентного права, права на промислові зразки і корисні моделі. На нашу думку, подальшого дослідження потребує класифікація інвестицій в інтелектуальний капітал підприємства та необхідна подальша розробка ефективного механізму управління інтелектуальним капіталом на підприємствах.

Список використаної літератури

1. Drucker P.F. Innovation and Entrepreneurship. Heineman, 1985, p.125
2. [Електронний ресурс] Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. [Електронний ресурс] Доступний з [Освітній портал [http://pedpresa.com/blog/byudzhetu-na-osvitu-v-2012-rotsi-sklade-925-milyarda-hryven.html]
4. [Електронний ресурс] Доступний з http://osvita.ua/abroad/higher_school/articles/26745/.
5. Toffler A. Previews and Premises. – New York Morrow, 1983, p.230.
6. *Leif Edvinsson and Carol Yeh-Yun Lin* National Intellectual Capital: A comparison of 40 countries. Springer. 2010 p. 227
7. Малинз Л. Менеджмент и организационное поведение. М. Новое знание, 2008, 109 с.

Стаття надійшла до редакції 21.12.2012

Особенности инвестирования в интеллектуальный капитал

Бугас В.В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Статья посвящена значению инвестиций в интеллектуальный капитал в процессе модернизации экономики Украины и роли высшего образования как источника подготовки интеллектуальных кадров для всех отраслей народного хозяйства государства решения проблем повышения эффективности народного хозяйства государства.

Ключевые слова: инвестиций, модернизации экономики, подготовка интеллектуальных кадров

Features of investing in intellectual capital

V. Bugas

Kiev National University of Technology and Design

This article is devoted importance of investments in intellectual capital in modernizing Ukraine's economy and the role of higher education as a source of intellectual training of personnel for all sectors of the economy of the state solutions improve the economy of the state.

Keywords: investment, economic modernization, training intelligence personnel.